

ДО
ДОЦ. НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
51-ВОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

09⁰²
присъ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме законопроект за допълнение на Закона за висшето образование с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

ВНОСИТЕЛИ:

Андрей Иванов Чорбанов,
Космина Верна Ангел
Кристина Иванова Георгиева
Йорданка Асенова Янчевска,
Петя Николаева Цанева
Марияна Радева Тодикова
Доника Иринов Димитров
Фиданка Иванова Казарева
Весела Димкова Кеткова
Мвела Вончева Караджева

ЗАКОН

за допълнение на Закона за висшето образование

(обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60 от 1999 г.; попр., бр. 66 от 1999 г.; изм., бр. 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г., бр. 42, 74 и 99 от 2009 г., бр. 38, 50, 56, 63 и 101 от 2010 г., бр. 61 и 99 от 2011 г., бр. 60 и 102 от 2012 г., бр. 15, 63, 68 и 101 от 2013 г., бр. 54, 66 и 107 от 2014 г., бр. 56 и 79 от 2015 г., бр. 17 и 98 от 2016 г., бр. 17, 30, 86 и 98 от 2018 г., бр. 17 от 2020 г., бр. 18, 56 и 102 от 2022 г., бр. 108 от 2023 г., бр. 23, 25, 27 и 39 от 2024 г. и бр. 26 от 2025 г.)

§ 1. В чл. 91, ал. 7 т. 2 накрая се добавя: „съответно образователна и научна степен, с изключение на тези студенти и докторанти, които се обучават в приоритетни професионални направления или защитени специалности“.

Заклучителна разпоредба

§ 2. Законът влиза в сила от 1 януари 2026 г.

ВНОСИТЕЛИ:

АНДРЕЙ ИВАНОВ ЧОРБАКОВ
Виктор Стефанов Ангел
Христина Иванова Георгиев
Йорданка Рачева Янчевска
Петя Митопанова Миткова
Марияна Радева Богданова
Доменик Вирналов Димитров
Фиданка Иванова Казарова
Весела Димитрова Петрова
Весела Вончева Караджиева

МОТИВИ

към законопроект за допълнение на Закона за висшето образование

Предложеният законопроект за допълнение на Закона за висшето образование е в продължение на политиката на държавата за осигуряване на достъпно, всеобхватно и качествено образование, включително и висше образование.

Прецизирането на ограничението, поставено от закона в чл. 91, ал. 7, т. 2, позволява да се предоставят средства от държавния бюджет за издръжка на обучението на студенти и докторанти, които се обучават за придобиване на същата или по-ниска образователно-квалификационна, съответно образователна и научна степен, в приоритетните професионални направления и защитените специалности в държавните висши училища.

Осигуряване на средства от държавния бюджет и за тази категория студенти и докторанти е мярка за:

- преодоляване на констатирания и очакван бъдещ недостиг и търсене на пазара на труда на специалисти от съответните професионални направления в сравнение с настоящото търсене на обучение във висшето образование и

- засилване на мотивацията за обучение по специалности, за обучението в които липсва заявен интерес или заявеният интерес е нисък, но към определен етап от икономическото и общественото развитие на Република България съществува необходимост от подготовка на висококвалифицирани специалисти за тези специалности.

Според анализите около 10 процента от приема по държавна поръчка всяка година остава нереализиран, като това е предимно в приоритетните професионални направления и защитените специалности. Съответно много български граждани, които биха искали да придобият образователно-квалификационна, съответно образователна и научна, степен в специалност, различна от притежаваната от тях, следва да заплащат цялата такса за обучение, което затруднява достъпа им за преквалификация в области, които са важни за икономическото и обществено развитие на нашата страна.

Конкретните цели на предлаганата промяна са:

- Достъпност на висшето образование за всички граждани, независимо от техния социален статус и финансови възможности;

- Стимулиране на повече граждани да разширяват квалификацията си, като продължават обучението си във висшите училища в страната;

- Утвърждаване на ролята на висшите училища като институции за учене през целия живот и стимулиране на потенциалните обучавани към по-нататъшно образование в системата на висшето образование.

С нормативната промяна се очаква да се подпомогне напредъка и изпълнението по приоритетни области, цели и дейности от Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021 - 2030 г.

ВНОСИТЕЛИ:

Андрей Иванов Чорбачов
Иосиф Стефанов Ангелов
Христина Иванова Георгиева
Йорданка Панова Франдзиева
Реня Николаева Цанкова
Марияна Радева Тоздмиева
Димитър Витанов Димитров

1
Фиганко Иванов Казарев
Десна Липова Кеткова
Увеса Варева Карахисева

Предварителна оценка на въздействието

към законопроект за допълнение на Закон за висшето образование

I. Основания за законодателната инициатива

Законодателната инициатива за допълнение на Закона за висшето образование е мотивирана от необходимостта за постигане на система за висше образование, която да е способна да отговори на динамиката на обществените процеси, като се осигури достъпна, всеобхватна и качествена образователна система, която обхваща лицата от всички възрасти и създава благоприятни предпоставки за учене през целия живот.

Основните мотиви включват:

- Достъпност на висшето образование за всички граждани, независимо от техния социален статус и финансови възможности;
- Стимулиране на повече граждани да разширяват квалификацията си, като продължават обучението си във висшите училища в страната;
- Утвърждаване на ролята на висшите училища като институции за учене през целия живот и стимулиране на потенциалните обучавани към по-нататъшно образование в системата на висшето образование.
- Преодоляване на констатирания и очакван бъдещ недостиг и търсене на пазара на труда на специалисти от съответните професионални направления в сравнение с настоящото търсене на обучение във висшето образование и
- Засилване на мотивацията за обучение по специалности, за обучението в които липсва заявен интерес или заявеният интерес е нисък, но към определен етап от икономическото и общественото развитие на Република България съществува необходимост от подготовка на висококвалифицирани специалисти за тези специалности.

II. Заинтересовани страни

Заинтересованите страни включват:

1. Държавни висши училища
2. Студенти, докторанти и академичен състав
3. Родителите и семействата на студентите и докторантите, за които промяната ще има значителен положителен ефект, свързан с намаляване на разходите, които те отделят за обучението на своите деца;
4. Пазарът на труда и работодатели - които ще имат интерес от качествено образование и с разнообразна квалификация кадри, които отговарят на нуждите на икономиката.

III. Анализ на разходи и ползи

Разходи:

С приемането на Закона за допълнение на Закона за висшето образование ще възникне необходимостта от предоставяне на допълнителни средства от държавния бюджет за държавните висши училища и научни организации, с които да бъде финансирано обучението на повече студенти и докторанти. Средствата ще бъдат разчитани в хода на бюджетната процедура за съответната година като разходи/трансфери за издръжка на обучението на студентите и докторантите. Във връзка това се предвижда законът да влезе в сила от 1 януари 2026 г.

ВНОСИТЕЛИ:

АНДРЕЙ ИВАНОВ ЧОРБАКОВ
Кристина Петрова
Христина Иванова Георгиева
Йорданка Асенова Янчевска
Петя Николаева Иванова
Марияна Радева Богданова

Наталья Кирилловна Давыдова
Фиданья Ивановна Кацарева
Лесля Анисовна Тетюха
Ульяна Витальевна Караджеева